

ENTREVISTA | Carolina Astudillo Directora de la pel·lícula 'El gran vuelo'

'No eren temps per estimar a algú'

PERFIL | Carolina Astudillo és la directora del film 'El gran vuelo'. La vida de Clara Pueyo, una militant del PSUC condemnada a mort que es va escapar de la presó de Barcelona, sense deixar rastre, exceptuant una pila de cartes que Astudillo ha fet servir per recuperar la seva història.

ESTER PAGÉS

- Per què decideix explicar la història de Clara Pueyo sense imatges d'ella, pràcticament?

- L'any 2008 vaig realitzar el curtmetratge *De monstres i fal·dilles*, que recollia el testimoni dels nens i nenes que en els primers anys del franquisme visitaven les seves mares, germanes, tietes o àvies, que complien condemna a la presó de Dones de Barcelona. Un d'aquests nens era Albert Pueyo, el nebot de Clara. Des del primer moment la seva història em va semblar fascinant.

- Qui era Clara Pueyo?

- Una condemnada a mort que va aconseguir escapar de la presó per la porta principal i va desaparèixer per sempre. Al voltant de la seva figura es va crear un aurèola de misteri i la gent que l'havia conegut no la recordava bé o no volia fer-ho. Tot això va fer que volgués saber més coses d'ella. Amb l'historiador Fernando Hernández Holgado, assessor històric de tots dos documentals, vam iniciar una recerca i tot i que vam

aconseguir noves dades, no vam esbrinar res sobre el seu parador. El fet d'explicar una història amb poques imatges mai va suposar un problema ja que és part del context que li va tocar viure. La Clara va néixer en una família obrera, que probablement no podia pagar una càmera, de gran com a militant va treballar en clandestinitat, així que les fotos estaven prohibides, i va desaparèixer amb 29 anys.

- Com aconseguix que sense imatges de la Clara Pueyo se'ns faci tan visible al film?

La gent no recordava Clara Pueyo o no volia fer-ho. Hi havia una aurèola de misteri

- Les cartes de Clara reflecteixen les contradiccions que vivia una dona militant en aquesta època. Els seus escrits són molt potents, a més ella escri-

Carolina Astudillo, la directora d'«El gran vuelo», va treballar colze a colze amb l'historiador Fernando Hernández Holgado. FOTO: CEDIDA

via molt bé i les seves cartes ens parlen més d'ella que fins i tot algunes fotografies. A *El gran vuelo* s'utilitzen pel·lícules familiars que pertanyien majoritàriament a les famílies dels vencedors de la guerra. En aquest sentit serveixen de contrapunt. És a dir, mostren exactament el contrari del que va viure la Clara durant aquests anys. D'altra banda, vaig voler utilitzar-les ja que volia mostrar les dones de l'època. Qui i com les filmaven? La majoria dels càmeres eren homes i això es veu en la manera de mirar. L'enquadrament es relaciona amb el gènere i amb la classe social. Això últim queda reflec-

tit en les imatges de les criades, que generalment apareixen fragmentades, ja que només interessaven en funció dels nens i nenes dels que tenien cura, i servint, és a dir, la burgesia té el seu poder a través de la imatge. M'agradava la idea que potser la Clara podria haver estat com qualsevol d'aquestes dones. Totes podrien haver estat ella.

- Com troba els testimonis?

- Els vaig trobar gràcies a l'historiador Fernando Hernández, el qual ha realitzat un exhaustiu treball sobre la Presó de Les Corts i a través d'alguns llibres que explicaven la història d'algunes companyes de la Clara.

LES PROJECCIONS D'AVUI

Després de la boira

■ Al teatre Bartrina

A 17.00 hores

La filla del farer

■ Al teatre Bartrina

A les 19.00 hores

Xiquets de Tarragona, l'herència millorada

■ Al Bartrina, 19.00 hores

La volta al món de la senyoreta Stinnes

■ Al Bartrina, 21.00 hores

- Què li va sorprendre més quan va indagar sobre les dones que com la Clara van lluitar pel que pensaven?

- Havia llegit sobre el paper que van complir les dones durant la República i la Guerra Civil i m'interessava explicar com, moltes vegades, van patir la discriminació dels seus propis companys. Aquest tema ho explica molt bé el llibre *Rojas*, de Mary Nash. D'altra banda, la militància era molt dogmàtica i s'havia de renunciar a la vida privada i per a les dones, en alguns casos, era molt més difícil. Això ho explica molt bé la Clara a les seves cartes, quan critica la rigidesa del partit, la duresa d'alguns dirigents i quan assenyalava que no són temps per estimar a algú ja que els sentiments poden obstaculitzar la tasca política. Però també hi ha les altres cartes on parla de les ganes que sent de sentir-se estimada. Aquestes contradiccions em van semblar fonamentals i són presents en les cartes de les militants.

- Creu que falten més films per conscienciar de les conseqüències d'una dictadura?

- L'art en general pot contribuir a la lluita contra l'oblit. El cinema pot arribar a un públic massiu, encara que depèn del tipus de pel·lícula, i crec que són importants les pel·lícules que parlen d'aquests temes.

CRÍTICA | PER DANIEL JARIOD DIRECTOR ARTÍSTIC DEL FESTIVAL MEMORIMAGE

'Forbidden films', la paradoxa de la prohibició

■ Entre 1933 i 1945, a l'Alemanya nazi es van produir prop de 1.200 pel·lícules. D'aquestes, una trentena tenen prohibida avui en dia la seva exhibició pública, que no més es permet en circumstàncies excepcionals: amb una introducció prèvia que expliqui el seu context històric i un debat posterior entre els assistents. La raó d'aquestes mesures extremes és que es tracta d'obres amb un contingut altament incòmode pel govern alemany: pel·lícules explícitament bel·licistes, antide-

mocràtiques, xenòfobes o antisemites.

El documental *Forbidden films* de Felix Moeller explora el fet: mostra fragments d'aquests films tan conflictius i alguns dels col·loquis d'aquestes raríssimes i excepcionals projeccions públiques. I ens trobem que el debat és molt viu: entre qui defensa que el públic és prou madur per veure aquestes obres solet, i entre qui creu que, sense les advertències convenients, la seva perillositat no seria evident i hom se les

podria creure massa. Però dins del debat hi ha espai per la paradoxa: reflexionant a l'entorn de la furiosament antisemita *El jüeu Süß* (que va ser un èxit de taquilla en el seu moment), uns neozis (amb el rostre enfosquit per no ser identificats) reivindiquen les veritats revelades pel film sobre el pla jueu de dominació de la societat. Al mateix temps, els espectadors jueus que té a la filmoteca de Jerusalem defensen que el film s'hauria de veure a les escoles, per ajudar a entendre

Una de les imatges de la pel·lícula 'Forbidden films'. FOTO: CEDIDA

com la bogeria de l'Holocaust va ser possible. Així, jueus i neozis arriben a la mateixa conclusió, per raons radicalment dife-

rents. És potser en aquesta confluència on rau precisament la raó màxima per la cautela i la prohibició?